

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o samorządzie gminnym.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Dominika Jaśkowca.

(-) Paweł Bliźniuk; (-) Joanna Frydrych; (-) Marta Golbik; (-) Dominik Jaśkowiec; (-) Piotr Kandyba; (-) Magdalena Małgorzata Kołodziejczak; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Maciej Lasek; (-) Magdalena Łośko; (-) Alicja Łuczak; (-) Paweł Masełko; (-) Dorota Niedziela; (-) Jacek Niedźwiedzki; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Marzena Okładrewnowicz; (-) Paweł Papke; (-) Karolina Pawliczak; (-) Lucjan Marek Pietrzczyk; (-) Kazimierz Plocke; (-) Renata Rak; (-) Krystyna Sibińska; (-) Henryk Szopiński; (-) Łukasz Ściebiorowski; (-) Apoloniusz Tajner; (-) Jarosław Wałęsa; (-) Anna Wojciechowska; (-) Bartosz Zawieja.

U S T A W A

z dnia 2026 r.

o zmianie ustawy o samorządzie gminnym

Art. 1. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436 oraz z 2026 r. poz. 252) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 36 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.”;
- 2) w art. 37 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Członkowie rady dzielnicy (osiedla) lub zarządu osiedla, jeżeli w danej jednostce pomocniczej gminy nie dokonuje się wyboru rady osiedla, wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców właściwego terytorialnie osiedla lub dzielnicy uprawnionych do głosowania.”;
- 3) po art. 37d dodaje się art. 37e w brzmieniu:
„Art. 37e. 1. Wygaśnięcie mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy, o którym mowa w art. 36 i 37 następuje w przypadku:
 - 1) śmierci;
 - 2) złożenia pisemnej rezygnacji z pełnionej funkcji;
 - 3) utraty z mocy wyroku sądowego praw publicznych lub wyborczych;
 - 4) częściowego lub całkowitego ograniczenia zdolności do czynności prawnych;
 - 5) utraty prawa wyborczego w gminie, na obszarze której położona jest jednostka pomocnicza gminy lub braku tego prawa w dniu wyborów;
 - 6) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 – 6 wygaśnięcie mandatu stwierdza właściwa terytorialnie rada gminy, w drodze uchwały, w terminie miesiąca od dnia

wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu. Wygaśnięcie mandatu następuje z dniem podjęcia uchwały.

3. Przed podjęciem uchwały, o której mowa w ust. 2 należy umożliwić członkowi organu jednostki pomocniczej gminy złożenie wyjaśnień.

4. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy, z przyczyn określonych w ust. 1, przeprowadza się wybory uzupełniające, których zasady i tryb określa statut jednostki pomocniczej gminy.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W świetle zarówno obowiązujących przepisów, jak i braku jednolitości orzecznictwa oraz poglądów doktryny prawa administracyjnego nie sposób dokonać ustalenia, czy dopuszczalne jest wprowadzenie w statucie jednostki pomocniczej gminy regulacji umożliwiającej wygaszenie mandatu członka organu uchwałodawczego tej jednostki. Na ułomność obecnej regulacji prawnej zwraca się uwagę także w piśmiennictwie¹.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w wyroku z 9.12.2014 r., III SA/Kr 1186/14, LEX nr 1602672, orzekł: „Upoważnienie rady gminy do określania «wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych» nie zawiera upoważnienia do wprowadzania w statutach sołectw przesłanki wykluczającej możliwość sprawowania funkcji sołtysa lub członka rady sołectw, jaką jest prawomocny wyrok sądu, orzeczony za przestępstwo popełnione z winy umyślnej. Taka indywidualna kwalifikacja po stronie osoby piastującej funkcję sołtysa lub członka rady sołectw nie stanowi takiej regulacji w zakresie «wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych», która nie wymagałaby szczegółowego upoważnienia, gdyż dotyka kwestii publicznych praw podmiotowych o charakterze politycznym do uczestnictwa we władczej działalności państwa, a zatem przede wszystkim kwestii materialnoprawnych a dopiero w ich następstwie kwestii ustrojowych. (...) Wprowadzone w zaskarżonej uchwale ograniczenia prawa wyborczego, bez istnienia w naszym systemie prawnym wyraźnego ustawowego upoważnienia do takiej regulacji, stanowi naruszenie art. 87 ust. 2 i art. 94 Konstytucji oraz art. 36 ust. 2 i art. 40 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, jak również zasad praworządności i legalności wynikających z art. 2 oraz art. 7 Konstytucji RP, wedle których organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co oznacza, że mogą czynić tylko to, na co prawo wyraźnie im zezwala lub co wyraźnie nakazuje. Wprowadzenie dodatkowych ograniczeń prawa wyborczego, nieprzewidzianych ustawą, bez wyraźnego upoważnienia ustawowego, jest nie do pogodzenia ze standardami demokratycznego państwa prawnego”².

W związku z powyższym celem projektowanej ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym jest ujednolicenie przepisów w zakresie biernego prawa wyborczego (prawa wybieralności) w organach jednostek samorządu terytorialnego. Obecny stan prawny dopuszcza możliwość zasiadania w organach jednostek pomocniczych gminy (pomocniczych

¹ M. Augustyniak, Jednostki pomocnicze gminy, 2010, SIP LEX OMEGA.

² M. Augustyniak [w:] Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, wyd. III, red. B. Dolnicki, Warszawa 2021, art. 35.

organów samorządu gminnego) osób skazanych prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych za przestępstwa popełnione z winy umyślnej. Coraz większe znaczenie jednostek pomocniczych gminy w działalności publicznej i bulwersujące opinię publiczną przykłady zasiadania w ich organach prawomocnie skazanych przestępców przemawiają za ujednoczeniem przepisów w tym zakresie i eliminację występującej patologii prawnej.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Projekt nie przewiduje wydania aktów wykonawczych.

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Dominik Jaśkowiec

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Celem projektowanej zmiany ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436 oraz z 2026 r. poz. 252) jest ujednoczenie przepisów w zakresie biernego prawa wyborczego (prawa wybieralności) w organach jednostek samorządu terytorialnego. Obecny stan prawny dopuszcza możliwość zasiadania w organach jednostek pomocniczych gminy (pomocniczych organów samorządu gminnego) osób skazanych prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych za przestępstwa popełnione z winy umyślnej.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

- Tak
- Nie

Nie istnieją alternatywne środki w stosunku do uchwalenia projektowanej ustawy umożliwiające osiągnięcie zamierzonego celu.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa zakłada zmianę brzmienia ust. 2 w art. 36 ustawy nowelizowanej polegającą na tym, że sołtys oraz członkowie rady sołectkiej będą wybierani w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.

Zaproponowano również dodanie ust. 5 w art. 37, zgodnie z którym członkowie rady dzielnicy (osiedla) lub zarządu osiedla, jeżeli w danej jednostce pomocniczej gminy nie dokonuje się wyboru rady osiedla, wybierani będą w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy,

w której kandydują, przez stałych mieszkańców właściwego terytorialnie osiedla lub dzielnicy uprawnionych do głosowania.

Projekt przewiduje również dodanie w zmienianej ustawie nowego artykułu, tj. 37e określającego przypadki, w których będzie wygasał mandat członka organu jednostki pomocniczej gminy. Zasady i tryb przeprowadzenia wyborów uzupełniających ma określać statut jednostki pomocniczej gminy.

Projektowane rozwiązania są zgodne z Konstytucją RP oraz spójne z dotychczasowymi regulacjami.

Projekt nie podlega obowiązkowi notyfikacyjnemu wynikającemu z prawa UE.

Projektowane rozwiązania są zgodne z prawem międzynarodowym.

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa będzie miała pozytywne skutki społeczne. Przykłady zasiadania w organach jednostek pomocniczych gminy prawomocnie skazanych przestępców przemawiają za ujednoczeniem przepisów w tym zakresie i eliminację występującej patologii prawnej, która godzi w autorytet władzy publicznej.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (MŚP).

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Skutki finansowe wejścia w życie projektowanej ustawy są trudne do oszacowania. Precyzyjne określenie kosztów lub korzyści jest niemożliwe na etapie projektowania ustawy z uwagi na nieznaną na chwilę obecną skalę zjawiska będącego przedmiotem uregulowania.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiotowy projekt ustawy nie powoduje dodatkowych kosztów po stronie budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

- **Nie**
- Tak

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- **Nie**
- Tak

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- **Nie**
- Tak

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

- **Nie**
- Tak

Warszawa, 28 maja 2026 r.

BEOS-WPEiM-1116/26

WYDZIAŁ OROLI I PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS - III, 020. 154. 12. 2026

Data wpływu 28. 05. 2026

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Dominik Jaśkowiec)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie przewidziane są zmiany ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹ (dalej: „ustawa”). Zmiana w art. 36 ust. 2 ustawy wprowadza wobec kandydatów na sołtysa oraz członków rady sołectkiej wymóg posiadania prawa wybieralności do rady gminy, w której kandydują (art. 1 pkt 1 projektu). Zgodnie z dodawanym ust. 5 w art. 37 ustawy członkowie rady dzielnicy (osiedla) lub zarządu osiedla, jeżeli w danej jednostce pomocniczej gminy nie dokonuje się wyboru rady osiedla, mają być wybierani w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców właściwego terytorialnie osiedla lub dzielnicy uprawnionych do głosowania (art. 1 pkt 2 projektu). W dodawanym art. 37e ustawy przewidziane są przypadki, w jakich ma nastąpić wygaśnięcie mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy. Ma ono nastąpić w przypadku: 1) śmierci; 2) złożenia pisemnej rezygnacji z pełnionej funkcji; 3) utraty z mocy wyroku sądowego praw publicznych lub wyborczych; 4) częściowego lub całkowitego ograniczenia zdolności do czynności prawnych; 5) utraty prawa wyborczego w gminie, na obszarze której położona jest jednostka pomocnicza gminy, lub braku tego prawa w dniu wyborów; 6) skazania prawomocnym wyrokiem sądu

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, ze zm.

za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Wygaśnięcie mandatu we wszystkich przypadkach z wyjątkiem śmierci ma stwierdzać właściwa terytorialnie rada gminy, w drodze uchwały, w terminie miesiąca od dnia wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu. Wygaśnięcie mandatu ma następować z dniem podjęcia uchwały. Przed podjęciem uchwały członek organu jednostki pomocniczej gminy ma mieć możliwość złożenia wyjaśnień. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy przeprowadzane mają być wybory uzupełniające, na zasadach i w trybie określonych w statucie jednostki pomocniczej gminy.

Proponowana ustawa miałaaby wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje zagadnień objętych projektem ustawy.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu ustawy nie są objęte zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Autor:

Wojciech Miller
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 28 maja 2026 r.

BEOS-WPEiM-1117/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS - III, 020.154.11.2026

Data wpływu 28.05.2026

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Dominik Jaśkowiec) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

W projekcie przewidziane są zmiany ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹ (dalej: „ustawa”). Zmiana w art. 36 ust. 2 ustawy wprowadza wobec kandydatów na sołtysa oraz członków rady sołectkiej wymóg posiadania prawa wybieralności do rady gminy, w której kandydują (art. 1 pkt 1 projektu). Zgodnie z dodawanym ust. 5 w art. 37 ustawy członkowie rady dzielniczy (osiedla) lub zarządu osiedla, jeżeli w danej jednostce pomocniczej gminy nie dokonuje się wyboru rady osiedla, mają być wybierani w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów mających prawo wybieralności do rady gminy, w której kandydują, przez stałych mieszkańców właściwego terytorialnie osiedla lub dzielniczy uprawnionych do głosowania (art. 1 pkt 2 projektu). W dodawanym art. 37e ustawy przewidziane są przypadki, w jakich ma nastąpić wygaśnięcie mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy. Ma ono nastąpić w przypadku: 1) śmierci; 2) złożenia pisemnej rezygnacji z pełnionej funkcji; 3) utraty z mocy wyroku sądowego praw publicznych lub wyborczych; 4) częściowego lub całkowitego ograniczenia zdolności do czynności prawnych; 5) utraty prawa wyborczego w gminie, na obszarze której położona jest jednostka pomocnicza gminy, lub braku tego prawa w dniu wyborów; 6) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Wygaśnięcie mandatu we wszystkich przypadkach z wyjątkiem śmierci ma stwierdzać właściwa terytorialnie rada gminy, w drodze

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, ze zm.

uchwały, w terminie miesiąca od dnia wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu. Wygaśnięcie mandatu ma nastąpić z dniem podjęcia uchwały. Przed podjęciem uchwały członek organu jednostki pomocniczej gminy ma mieć możliwość złożenia wyjaśnień. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka organu jednostki pomocniczej gminy przeprowadzane mają być wybory uzupełniające, na zasadach i w trybie określonych w statucie jednostki pomocniczej gminy.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym **nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Wojciech Miller
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, 27 maja 2026 r.

B5A II.022.19.2026

Szanowny Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 26 maja 2026 r., SPS-III.020.154.8.2026, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, uprzejmie informuję, że *posełski projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym* nie podlega opiniowaniu.

Z poważaniem,

SSN Zbigniew Kapiński
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.154.10.2026

Data wpływu 28.05.26r.